

Bog rejser debat om flere abortgrænser

Der mangler sammenhæng, når samfundet tilbyder fosterdiagnostik for at give kvinder et frit valg – som hun ikke har. Det mener Det Etske Råds formand, der peger på, at en to-delt abortgrænse kunne være en mulighed.

Bør gravide, som får foretaget en fostervandsprøve eller en moderkagebiopsi have ret til fri abort, hvis prøven viser, at der er noget galt med det barn, hun venter? Også selv om begge prøver tages langt tid efter de 12 uger, der normalt er grænsen for fri abort?

Det er en af de debatter formanden for Det Etske Råd, Jacob Birkler, vil rejse med en ny bog om provokeret abort. Jacob Birkler mener generelt, at der er flere forhold i reguleringen af spørgsmålet om abort, som ikke hænger sam-

men, og forholdet mellem fosterdiagnostik og abortgrænse er en af dem.

For når en gravid kvinde bliver tilbudt en fostervandsprøve eller en moderkagebiopsi, er begrundelsen ifølge loven, at hun skal have mest mulig viden for at kunne træffe et oplyst valg.

Men da begge prøver ligger efter abortgrænsen, har hun ikke reelt et valg, men må søge om en såkaldt sen abort hos et abortsamaråd bestående af en læge, en socialrådgiver og en jurist, som så beslutter, om aborten kan bevilges.

»Reglerne mangler sammenhæng. Vi siger, at vi giver kvinderne et valg, men gør man reelt det, når man ikke giver dem mulighed for efterfølgende selv at

bestemme, om de ønsker abort«, spørger Jacob Birkler.

Han forklarer, at en mulighed kunne være en todelt abortgrænse. Hvor vi fastholder fri abort til uge 12, men supplerer den for kvinder, som bliver tilbudt fosterdiagnostiske undersøgelser. Det betyder, at det kun er de misdannelser, som identificeres gennem en fostervandsprøve eller en moderkagebiopsi, som skal give ret til abort frem til uge 18. Helt konkret er det eksempelvis Downs syndrom, Turners syndrom og sjældne misdannelser ved kromosom 13 og 18. Kvinder, der af andre grunde ønsker en sen abort, ville som i dag skulle søge tilladelse.

»Debatten peger tilbage på, hvad det er, vi undersøger for, og man kan spørge, hvorfor vi tilbyder undersøgelser, hvis den gravide ikke må handle på det«, siger Jacob Birkler, som ikke har vendt forslaget med Det Etske Råd.

Dilemmaet understreges af, at en to-delt abortgrænse ikke ville betyde flere

aborter. Disse kvinder får nemlig så godt som altid tilladelse til sen abort. De nyeste tal fra Sundhedsstyrelsen viser, at 93 procent af kvinderne, som søgte om en sen abort af medicinske grunde, fik tilladelse.

Omkring 2-5 procent af alle gravide tilbydes en fostervandsprøve eller en moderkagebiopsi. Af dem findes der misdannelse hos en meget lille del.

»Parret får, efter at man erkender, at der er en misdannelse eller en kromosomafvigelse, en tænkepause til at reflektere over det, mens sagen behandles i abort-

samarådet. Den tænkepause ville jeg være ked af at fjerne. For når der påvises en misdannelse eller en kromosomafvigelse, lægger vi vægt på, at parret får en grundig oplysning om ud-

sigterne, og hvad man kan gøre, hvis graviditeten forsvares, siger Kresten Rubbeck Petersen, overlæge på Gynækologisk-Obstetriske Afdeling D, Odense Universitetshospital.

Han forklarer, at grænserne på 12 og 18 uger meget snart kan overhales af udviklingen.

tilbudt i privat regi og enkelte steder i det offentlige, og Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi har sammen med andre medicinske selskaber indledt et samarbejde med Sundhedsstyrelsen om retningslinjer for, hvornår den skal bruges.

Også formand for Jordemoderforeningen, Lillian Bondo, peger på, at udviklingen kan indhente debatten, og så mener hun, at det er afgørende, at den nuværende 12-ugers grænse er velkendt.

»Grænsen er vel indarbejdet og respekteret, og det betyder meget. Det vil bringe almindelig forvirring ind i billedet at begynde at have flere grænser, og det kan åbne for nye etiske dilemmaer, som ikke opvejer, at det i dag blot kræver to telefonopringninger«, siger Lillian Bondo med henvisning til, hvordan en ansøgning til et abortsamaråd fungerer.

Jacob Birkler forklarer, at han er enig i både Kresten Rubbeck Petersen og Lillian Bondos indvendinger, og at det understreger, at der er tale om et etisk dilemma.

Interview: »Det handler i sidste ende om liv og død«

Donation af befrugtede æg og manipulation med stamceller. Debatten om abort dukker op alle vegne, siger formand for Det Etske Råd, Jacob Birkler.

KIRSTEN NILSSON

Debatten om abort er langt fra slut. Men hvor den tidligere handlede om kvaksalveri, kvinders rettigheder og prævention, handler den i dag om grænser, tolerance og værdighed.

Det mener formanden for Etisk Råd, Jacob Birkler, som er aktuel med en ny bog om provokeret abort.

Ambitionen med bogen er at skabe et styrket grundlag for debatten om abort, som ifølge filosof og ph.d. i medicinsk etik Jacob Birkler er så nødvendig i dag.

Et grundlag, der ikke kun er styret af tilhængere eller modstandere af abort, men som kortlægger de mange nye udfordringer, vi står overfor.

For problemer omkring abort og abortgrænser er ikke nogen, der kan løses – de er dilemmaer.

»Jeg oplever, at mange siger, at det med at diskutere abort har vi da sat flueben ved. Vi har løst abortspørgsmålet med den fri abort i 1973 – men det passer ikke. Det handler bare om så meget andet i dag«, siger Jacob Birkler.

Han synes, at det er slående, hvor lidt viden folk generelt har om fosterdiagnostik og bioteknologi.

»Når jeg holder foredrag om vejen til og vejen væk fra børn, sidder folk med åben mund. Der savnes ofentlighed om det, som rent faktisk er muligt i dag, hvor det ikke handler om at være for eller imod abort, men om en lang række differentierede valg«.

Noget af det, vi ikke ved nok om og ikke diskuterer, er udviklingen i fosterdiagnostik, hvor læger i dag kan se mere og mere om fosteret tidligere og tidligere.

En del viden kan vi også selv få gennem tests, der kan købes på nettet.

Eksempelvis kan kvinden ved en simpel selvtest få klarhed over barnets køn allerede i graviditetens 7. uge.

Om få år er det også sandsynligt, at den gravide selv kan undersøge fosterets arveanlæg.

Det er allerede i dag muligt ved hjælp af en blodprøve hos moderen at finde såkaldt frit føtal dna, altså dna fra fosteret, og derved kan fosterets arveanlæg helt uden risiko kortlægges allerede før den abortgrænse, vi kender i dag.

Undersøgelserne kan føre til, at man afdækker og fravælger fostre ud fra, om de er disponeret for sygdomme, men også ud fra normalegenskaber, eksempelvis køn.

Dobbeltmoralisk og ulogisk

Jacob Birkler mener ikke, at udviklingen rykker ved, at der skal være fri abort til graviditetens 12. uge. Men han ønsker, at alle, også politikerne, skal følge med, så

Foto: Tobias Selnæs Marcussen

Kunstig livmoder

Fri abort betyder, at kvinden har ret til at afbryde svangerskabet, men hvad når vi kan redde fostre tidligere og tidligere? Engang i en fremtid vil et foster kunne overleve en provokeret abort. Japanske forskere har fået et gedefoster til at leve fire uger i en kunstig livmoder fyldt med væske, men ellers overlever børn født for tidligt i en kuvøse. Skal kvinden blot have ret til at afbryde svangerskabet, eller skal hun have ret til at modsætte sig, at barnet reddes?

Virtuelle aborter

Et tilbud, som eksisterer i USA i dag. Æggets arveanlæg matches i en computer med tusindvis af donorerers sæd, så har man et bredt udvalg af mulige børn. Så kan man på forhånd fravælge børn med arveanlæg, der disponerer for sygdomme, men man kan forestille sig, at man også vil tilvælge ønskelige træk. Hvad gør det ved vores tolerance, værdighed, menneskesyn. Hvilke træk må man vælge fra og til? Og hvad med de personer, som trods selektionen alligevel får de træk og skal leve med dem?

Fosterreduktion

Et par har to børn og ønsker en efterfølgende. Det viser sig, at kvinden venter tvillinger, men hun ønsker kun et barn. Som reglerne er i dag, kan hun ikke få fjernet det ene foster, for fosterreduktion er kun tilladt, hvis fosteret er sygt. Hun må udelukkende vælge et af flere fostre fra af helbreds-mæssige årsager. Men kvinden kan frit få fjernet begge fostre før uge 12 i graviditeten – for det hedder fri abort.

Nedgravning

I 1980'erne var aborterede fostre biologisk affald og blev kørt på forbrændingen. De havde ikke en særlig status. I dag bliver aborterede fostre mange steder nedgravet, for det bliver set som uværdigt at betragte dem som affald. Det hænger sammen med fosterdiagnostikken, som betyder, at en del af aborterne i dag oprindeligt var ønskebørn. Når vi nedgraver aborterede fostre, giver vi dem en særlig status. Omvendt er det ofte et centralt argument for fri abort, at fosteret ikke har en særlig status tidligt i graviditeten.

BLÅ BOG

JACOB BIRKLER

Filosof, forfatter, foredragsholder og siden 2010 medlem af Det Etske Råd og fra 2011 formand. Cand. mag. i filosofi og psykologi fra Aarhus Universitet og ph.d. i medicinsk etik fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Syddansk Universitet.

Aktuel med 'Bogen om provokeret abort – perspektiver og udfordringer', som udkommer 1. marts.

gen af området kommer til at hænge sammen, og at den ikke kun bestemmes af nogle få meget engagerede parter.

»Debatten kan ikke parkeres hos Det Etske Råd. Debatten om abort griber om sig og vedkommer os alle, for det handler i sidste ende om liv og død«.

Jacob Birkler forklarer, at selv om Det Etske Råd ikke direkte har taget stilling til abortgrænsen siden 2007, hvor rådet anbefalede, at den nuværende grænse ved uge 12 skulle fastholdes, så dukker abortspørgsmålet ofte op indirekte i andre diskussioner.

Eksempelvis når rådet diskuterer alt fra stamcelleforskning til donation af befrugtede æg.

Abortdebat griber om sig

»Spørgsmålet om abort lurer hele tiden i rådets arbejde. Når vi for eksempel drøfter donation af befrugtede æg, som er i overskud fra fertilitetsbehandling, hvilket politikerne skal tage stilling til inden

længe. Så taler nogle om, at et befrugtet æg da har en særlig status, og at der er tale om en forræelse, hvis vi ikke ser det som liv. Men hvordan hænger det sammen med, at det samme æg frarøves status, hvis det ender som en abort nogle uger senere?«.

»På samme måde med stamcelleforskning, hvor nogle også argumenterer for, at æg har en særlig status og derfor ikke må manipuleres med«.

»Der må vi bare huske, at de frit kan destrueres langt senere ved en abort, hvilket må ses som den ultimative manipulation«, indvender Jacob Birkler.

På den måde dukker provokeret abort op i diskussionerne om alt muligt andet.

»Vi er ikke færdige med det her. Og det er et vigtigt signal ikke blot til Christiansborg, men også til alle danskere, fordi spørgsmålet om abort presser sig på på stadig flere måder«.

kirsten.nilsson@pol.dk

som han udtrykker det.

Han henviser eksempelvis til, at vi på den ene side har fri abort, fordi fosterets status vægtes mindre end kvindens ret før uge 12, men på den anden side nedgraver aborterede fostre, fordi det er »uværdigt« bare at destruere dem som biologisk affald.

Eller at kommuner tilbyder forløb for

unge gravide piger, hvor de skal passe en robotdukke, der opfører sig som et spædbarn, så de kan træffe et selvstændigt valg om, hvorvidt de vil gennemføre graviditeten. Hvorefter de samme piger, hvis de er under 18 år, slet ikke har ret til fri abort, men skal have deres forældres tilladelse.

Debatten om abort er derfor vigtig for at sikre, at de mange hensyn og regulerin-